

ÖYKÜLERLE DEYİMLER

Uzun lafın kısa sı

HABİB
BEKTAS

tudem

ÖYKÜLERLE DEYİMLER

Uzun lafın
kısa sı

HABİB
- BEKTAS -

ÖYKÜLERLE DEYİMLER UZUN LAFIN KISASI

© 2014, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. A.Ş.
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

YAZAR: Habib Bektaş
RESİMLEYEN: Mert Tugen
EDİTÖR: Ayşegül Utku Günaydın
DÜZELTİ: Hülya Dayan

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 40. Km. Başkent OSB 22. Cadde No:6 Malıköy/Ankara
Tel: 0 312 284 18 14

Birinci Baskı: Ocak 2015
Sekizinci Baskı: Temmuz 2017 (10.000 adet)
(İlk yedi baskı toplam 43.000 adet)

ISBN: 978 - 9944 - 69 - 944 - 0
Yayınevi sertifika no: 11945
Matbaa sertifika no: 16031

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

ÖYKÜLERLE DEYİMLER

uzun lafın
kıyası

HABİB
BEKTAS

tudem

Habib Bektaş

Manisa'nın Salihli ilçesinde doğdu. Türkiye'de ve Almanya'da şiir, öykü, roman ve tiyatro oyunu türünde birçok kitabı yayımlandı. İnkılap Roman Ödülü'ne değer görülen *Gölge Kokusu* adlı romanı *Eylül Fırtınası* adıyla Atıf Yılmaz tarafından sinemaya uyarlandı. Türk Dil Derneği Ömer Asım Aksoy Ödülü'ne değer görülen romanı

Cennetin Arka Bahçesi Yunancaya çevrilerek Atina'da yayımlandı. Türkiye'de ve Almanya'da oyunları sahnelendi. 2005 yılında Yüksel Pazarkaya ile Almanya'da Sardes Yayınevi'ni kurdu. 2009 yılına kadar faaliyet gösteren yayınevi, Haldun Taner, Gülten Akın, Necati Tosuner, Semih Poroy gibi çağdaş Türk yazar ve sanatçıların eserlerini yayımlamıştır. Yazar, Erlangen ve Salihli'de yaşamaktadır.

Tudem Yayınlarından Çıkan Kitapları:

Öykülerle Atasözleri: Söz Kulağa Yazı Uzağa (öykü)

Öykülerle Deyimler: Uzun Lafın Kısası (öykü)

Bakboklar 1 (roman)

Tombik Balık Mutluluk Peşinde (roman)

Tombik Balık Denizler Hepimizin (roman)

Delidolu Yayınlarından Çıkan Kitapları:

Dedemin Cenneti (öykü)

Kaybolmasınlar Diye (öykü)

Ben Öykülere İnanırım (öykü)

Cennetin Arka Bahçesi (roman)

Gâvur İmam'dan Çakır'ın Romanına (roman güncesi)

Gölge Kokusu (roman)

Ön Söz

Deyimler, genellikle gerçek anlamlarından az çok ayrılan, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış sözlerdir. Deyimler, bir dilde anlatıma akıcılık ve renk katarlar; ayrıca gündelik dilde söyleyeceklerimizin kısa ve etkili yoldan aktarılmasını sağlayan bir işlevleri de vardır.

Uzun Lafın Kısası'nda, deyimler çağdaş öykülerle anlatılıyor! İki bölüme ayrılan kitapta bir roman kurgusu içinde anlatımın akışına göre deyimlerin bağlam içinde kullanıldığını göreceksiniz. Kitabın birinci kısmında deyimler ana bir öykü çerçevesinde verilirken ikinci kısımda deyimlerin ortaya çıkışlarına alternatif ve kurgusal bir yaklaşım getiriliyor. Bu kısımdaki öyküler hem ana öyküye bağlanıyor hem de bağımsız olarak okunabiliyor.

Kitabın sonunda yer alan sınıf etkinlikleri, genç okurların deyimleri daha iyi öğrenebilmeleri ve bunu yaparken keyifli ve kaliteli zaman geçirebilmeleri için hazırlandı. Bu etkinliklerle hem dilimizin zenginliklerini daha iyi kavrayabilecekler hem de ev veya sınıf ortamında tek başlarına vakit geçirebilecekleri gibi grup çalışması da yapabilecekler.

Kitabın en sonunda yer alan “Deyimler Sözlüğü” ise bütün öykülerde geçen deyimlerin anlamlarını içeriyor. En önemli

özelliği ise sözlüğün de bu kitabın yazarı tarafından kaleme alınması yani özgün olması. Bu nedenle sözlükte zaman zaman yazarın kişisel yorumlarını veya önerilerini de okuyabileceksiniz.

Adını da bir deyimden alan *Uzun Lafın Kıtası*'nı deyimlerle ilgili diğer kitaplardan ayıran bir özelliği de mizahı, nükteyi, zaman zaman absürdü de içinde barındıran içeriğiyle salt genç okurlara değil, yetişkinlere de hitap etmesi. *Uzun Lafın Kıtası*, özgün öyküleri, sözlüğü ve sınıf etkinlikleri bölümlerinin yanı sıra çok değerli genç bir çizer olan Mert Tugen tarafından resimlendi. Özgün çizimleri öykülerin taşıdığı mizahi unsurlara farklı bir boyut kazandırdı. Bu kitabın devamı olan *Öykülerle Atasözleri: Söz Kulağa Yazı Uzağa* da yine kültürümüzün ve dilimizin önemli bir parçası olan atasözlerine eğlenceli bir bakışla yaklaşmamızı sağlıyor. İçlerinde bolca deyim, atasözü, deyiş ve yerel söyleyişin yer aldığı, birbirini tamamlayan bu iki kitabın birlikte okunmasını önerir, keyifli bir okuma deneyimi yaşamınızı dileriz.

İçindekiler

1. Bölüm: Üç Silahşorler

Veda.....	9
Dünya Varmış	12
Ense Yapmak.....	14
Oktay	16
At Eti	19
Babaannem Gelmiş	22
Ne Yiyeceğiz?	26
Bir Acı Kahvenin Kırk Yıl Hatırı Vardır.....	28
Babaannem Evden Kaçıyor!	31
Süt Kuzusu	36
Hamur Tutmak	40
Türkülü Pizza	45
Kafa Dengi	47
Ant İçmek.....	52
Süslü Cadı Olunca	56
Korku Atölyesi	61
Dondurmacı Çocuk	68
Biz Bize.....	71
Adım Gibi Biliyordum	77
Sıcağı Sıcağına	80
Kurtlarımızı Döktük	88

Değirmenin Suyu Nereden Geliyor?	92
Yumurta Kapıya Dayanmıştı	94
İki Gözü İki Çeşme	98
Dobra Dobra	101

2. Bölüm: Süslü'nün Öyküleri

Abbas Yolcu	104
Solda Sıfır	107
Bileğinde Altın Bilezik	111
Boşa Koysam Dolmaz, Doluya Koysam Almaz	114
Bıyıkları Terlemek	119
Gaipten Haber Vermek	122
Hangi Dağda Kurt Öldü	131
Hangi Rüzgâr Attı	134
Aşağı Tükürsen Sakal, Yukarı Tükürsen Bıyık	137
Karşıdan Baktım	139
Nabza Göre Şerbet Vermek	142
Nuh Der Peygamber Demez	145
Geçim Yolu	148
Kaşıkla Verip Kepçeyle Almak	151
Sinek Avlamak	155
Şamar Oğlanı	159
Selam Verdik Borçlu Çıktık	162
Kulağına Küpe Olsun	166
Okkanın Altı	169
Bile Bile Lades	175

Ek:

Uzun Lafın Kısası: Deyimlerle Etkinlikler	182
Deyimler Sözlüğü	191

1. Bölüm: Üç Silahşorler

Veda

Babamı ilk kez öyle, ne yapacağını bilmez ve kararsız görüyordum. Evet evet, *aklı başında değildi*; bu da *açık seçik* ortadaydı. *İşin tuhafı*, evde ilk kez yalnız kalmıyordum. Tamam, bu kez on gün yalnız başıma evde kalacaktım ama bu kadar kaygılanmak da aşırıydı doğrusu!

Babam ansızın koridorda durunca güçlükle taşıdığı kırmızı valiziyle arkasından gelen Mersin Hanım neredeyse onun üstüne çıkacaktı. Mersin Hanım'ın valizi ayağına çarpmış olmalı ki, babam yüzünü buruşturdu. Mersin Hanım kapı gıcirtısı sesiyle bağırdı:

“Ne var yine? Neden durdun?”

Babam ona, “Bir dakika,” dedikten sonra valizi elinden bırakıp yanıma geldi:

“Oğlum, bir şey olmaz değil mi? Yalnız kalabileceksin, değil mi?”

Bu iki soruyu dünden bu yana en azından yüz kez sormuştu. Ben de hep aynı şeyi söylemiştim:

“Baba, *için rahat etsin*. Ben koca *adam oldum* artık.”

Mersin Hanım yine bağırdı:

“Sanki Amerika’ya gidiyoruz. *Topu topu* on günlük İtalya gezisi. *Veda etmek* bu kadar zor olmamalı!”

Babam bir kez daha sarıldı bana. Konuşması özür diler gibiydi:

“Bilmem ki, iyi mi, kötü mü ediyoruz? Aman, *gözünü aç* oğlum, dikkatli ol. İstersen bugün okul servisini *boş ver*. Nasılsa okul havaalanı yolunda, seni biz bırakırız.”

Aklım çıktı:

“Baba, haber vermedin mi sürücü kızıyor. Ben servisle giderim. Hadi, *gözün arkada kalmasın*. *Gönül ferahlığıyla* git. Tatilin *keyfini çıkar*. *Şunun şurası* on gün değil mi? Bugünü sayma, geleceğiniz günü de sayma, *altı üstü* sekiz gün.”

Üvey annem sıkılmıştı:

“Ayol neyini merak ediyorsun! *Kazık kadar* adam! Hadi, uçağı kaçıracamız!”

Babam valizi kucaklarken bağıyordu:

“Mert, paranın hepsini yanına alma. Evde para olduğunu da kimseye söyleme! Bir şey olursa telefon edersin.”

“Baba, iyi tatiller. Hadi, İtalyancayı öğrenmeden gelme!”

Mersin Hanım kıskanmıştı:

“Bana bir şey temenni etmeyecek misin?”

Fırsatı kaçırmadım:

“Sana ettiğim temennileri duysan, beni balkondan aşağı atarsın!”

O da *az değildi*:

“Geldiimde bir tek kirli çamaşır görmeyeceğim. Ev dağınık olursa *gününu görürsün!*”

Açtım ağzımı yumdum gözümü:

“Sen de dönerken kendinden başka kirli çamaşır getirme, lütfen!”

Dünya Varmış

Onlar evden çıkar çıkmaz evi *bir baştan bir başa* koşarak dolaşım. Bir uçağın kanatları gibi kollarımı açmışım. Özgürlük böyle bir şey olmalıydı. Sevinçten *ağzım kulaklarımaya varmıştı, havalara uçuyordum*; ama sonra *aklım başıma geldi*.

Kapıcı Mustafa amcaya telefon ettim ve babamın onu çağırıldığını söyledim. Sonra da bir gün önce yazdığım yazıyı yatağımın altından çıkardım. Tekrar tekrar yazdığımдан mektubu ezberlemişim. Zaten *topu topu* üç satırdı:

Sayın Eşref Sağlam,

Oğlumuz Mert ne yazık ki ateş ve boğaz enfeksiyonu nedeniyle hastadır. Mert'in doktoru, bulaşıcı bir hastalık olabileceğini düşünmektedir. Kesin tanı koyulduğunda rapor ve bilgi vereceğiz.

*Saygılarımızla,
Cevat Çeltikçi*

Kendi imzası olmadığını babam bile anlayamazdı. Kapıda beklemekte olan Mustafa amcaya doğru yürürken yatak odasına doğru bağıırıyordum:

“Evet baba, Mustafa amca geldi. Tamam baba, veriyorum zarfı.”

Babamın selamını iletip Mustafa amcadan sokak kapısının önünde birkaç dakika beklemesini, servis gelince de şöföre bu zarfı vermesini rica ettim.

Okulu asmayı becermişim, hem de en az bir haftalığına. Günümü gün edebilirdim artık: İstersem yan gelip yatardım, istersem keyif çatabilirdim.

Ama önce Oktay’a telefon etmeliydim.

Ense Yapmak

Oktay, benim en iyi arkadaşım. *İçtiğimiz su ayrı gitmez.* İşte o derece *sıkı fikrîyızdır.* Öyleyse Oktay deyip geçmek olmaz: Oktay, hani *arkadaş canlısı* derler ya, öyledir. O benim gibi geveze değildir, *sır küpüdür.*

Oktay'ın telefonu kapalıydı. Ah, ben ne aptalım: Bundan daha doğal bir şey olamazdı ki! Ders saatinde telefonla konuşana Eşref Bey sorar: *Kırk katır mı kırk satır mı?*

Bir mesaj atmakla yetindim:

“Oktay, çıkınca doğru bana gel. Bizimkiler gitti. Biraz eğleniriz, ne dersin?”

Ne yapacağımı bilemiyordum. Hayır hayır, galiba biliyordum: Mutluluğumu biriyle paylaşmak istiyordum. Paylaşacağım kişi neden Mert olmasın? Bu düşünceyle aynanın karşısına geçtim. Yüzümü garip şekillere sokup kendi kendime eğleniyordum. Sevincimden *ağzım kulaklarıma varıyordu.* İyi ama bu on gün ne yapacaktım ben? Nasıl değerlendirecektim okulsuz bir on günü? Ne vardı bunu bilmeyecek: *Günümü gün edecektim.* Aynadaki Mert'e dilimi çıkar-dım. Kahkahalarla güldüm.

Kitaplığın en alt rafından, ilk sıradaki kitabı çekip çıkardım. Potluk nedeniyle hafif aralanmış sayfayı açıp bana bırakılan parayı bir kez daha saydım. Değişen bir şey yoktu ki: Bin sekiz yüz lira. On gün boyunca bu paradan gerektiği kadar alabilecektim. Artırırsam, kalanıyla bana bir dizüstü bilgisayar alınacaktı, ama babam geldikten sonra. Bu yüzden tutumlu davranıp *boş yere para dökmemeliydim*.

Kitabı içindekilerle birlikte yerine yerleştirdikten sonra biraz durgunlaştım. Sanıyorum ansızın çıkıp gelen özgürlüğümü nasıl değerlendireceğimi bilmiyordum.

Televizyonun karşısına geçtim. *Orası senin burası benim* derken kanalların hiçbirinde *dişe dokunur* bir şey olmadığını gördüm. Ya beyaz gömlekli adamlar nasıl kanser olmayacağını anlatıyordu ya da kirli beyaz gömlekli adamlar nasıl yemek pişirileceğini. Açlıktan ölmek üzere olan kadınlar da nasıl zayıflanacağını reçetesini veriyordu. Televizyonu kapatıp odama yöneldim. Elime aldığım kitap da bir şeye benzemiyordu. Yine de *inadım inat, adım Kel Murat* deyip okumayı sürdürdüm. *Gözümden uyku akıyordu*.

ÖYKÜLERLE DEYİMLER

UZUN LAFIN KISASI

**Dilimizin ve
kültürümüzün birikimini
yansıtan deyimler, Habib Bektaş'ın
kaleminden özgün ve çağdaş hikâyelerle
dile geliyor!**

Sınıf etkinlikleriyle, özgün çizimleri ve kitabın sonunda yer alan sözlüğüyle *Öykülerle Deyimler: Uzun Lafın Kısası*, genç okurların dilimizin zenginliklerini keyif alarak öğrenmelerini sağlamak için hazırlandı. Habib Bektaş'ın özgün öykülerinden oluşan kitap, içinde bolca deyim yanı sıra yer yer atasözlerine, deyişlere ve yerel söyleyişlere de yer veriyor.

Sözlü kültürün zenginliklerine, bu kültürün beslendiği kaynaklara sırtını yaslayan çalışma, dilin zenginliklerine kapı aralarken genç okurlar için akılda kalıcılığı kolaylaştırıyor.

ISBN: 978-9944-69-944-0

9 789944 699440

www.tudem.com